

Kuhmo 2019

Syväniemen rantakaavan arkeologinen inventointi

Hans-Peter Schulz ja Jaana Itäpalo 27.12.2019

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Kuhmossa Lentuan Syväniemen rantakaava-alueella. Työn tilaaja on KimmoKaava Tmi. Maastotyön tekivät FM Jaana Itäpalo ja FM/MA Hans-Peter Schulz 28.9.2019 yhteensä 2 henkilötyöpäivän aikana.

Inventoinnissa kartoitettiin 8 uutta muinaisjäännettä, jotka ovat kaikki tervahautoja ja yksi kulttuuriperintökohde (kohde 9 *Syvälampi* 3 tervahautaa). Lisäksi kartoitettiin yksi tunnettu kulttuuriperintökohde/sotahistoriallinen kohde (kohde 10 *Hanhilampi*, taistelukaivannot, tunnus 1000019868).

Tämän hetken tiedon mukaan suunnitellulla kaavalla voisi olla vaikutusta kahteen kohteeseen: 1 *Halme-kaarre* tervahautaa, joka sijaitsee korttelin alueella sekä 10 *Hanhilampi* taistelukaivannot, jonka reunalle kortteli sijoittuu.

Sisällysluettelo

S.

1. Perustiedot.....	1
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	2
2.1. Esiselvitys.....	2
2.2. Tutkimushistoria.....	2
2.3. Maastoinventointimenetelmä.....	2
3. Geologia, topografia ja maisema.....	5
4. Valokuvat ja maastokuvaukset.....	6
5. Alueen aiempi maankäyttö	9
6. Tulokset.....	10
7. Yleiskartta kohteet.....	11
8. Kohdehakemisto.....	11
9. Kohdekuvaukset.....	12
10. Aineistoluettelo.....	22

1. Perustiedot

Inventointialue: Syväniemen rantakaava-alue Lentuan itäpäässä Kuhmon keskustasta noin 17 - 19 km koilliseen, pinta-ala 116 ha

Tilaaja: KimmoKaava T:mi

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätöaika: 28.9.2019, yhteensä 2 henkilötyöpäivää

Karttanumerot: TM35-lehtijako, Q5423R

vanha yleislehtijako, 4413 09, 4413 12

Korkeus: n. 168 – 200 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Kainuun museo (digitaalinen kopio)

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Inventointi 1992 Esa Suominen ja Vesa Laulumaa

Inventointi 2011 John Lagerstedt

Inventointi 2012 Riikka Mustonen Metsähallitus/Kmo-inventointi.

Kartta 1. Kaava-alueen sijainti merkitty violettina. Mj-rekisteriin merkityt kohteet punaisena pienenä pisteenä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1: 500 000, 11/2019.

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Syväniemen rantakaava-alue sijaitsee Lentuan itäpäässä Kuhmon keskustaaajamasta noin 18 km koilliseen, kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 116 ha.

Kaava-alueen pohjoispäästä oli entuudestaan rekisteröity sotahistoriallinen kohde *Hanhilampi* (tunnus 1000019868, taistelukaivannot). Suunnittelualueen lähellä n. 350 m Syväniemen Halmekaarresta lounaaseen sijaitsee kaksi kivistä asuinpaikkaa, jotka ovat *Multipakka* (mj-tunnus 290010258, asuinpaikan luoteispuolella on myös pyyntikuoppajono) ja *Tuliharju* (mj-tunnus 290010259). Lisäksi lähistöllä on useita tervahautoja, joista vain pieni osa on rekisteröity ja noin 1 km alueesta kaakkoon sijaitsee vielä toinen sotahistoriallinen kohde *Isonjoensuu* (tunnus 1000019867, taistelukaivannot).

2.1. Esiselvitys

Muinaisjäännösten paikallistaminen ja potentiaalin arviointi perustuivat alueella ja lähiseudulla aikaisemmin tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksiin. Näiden tietojen lisäksi esiselvityksessä käytettiin erilaisia aineistoja, joiden avulla erotettiin muinaisjäännösten sijainnin kannalta relevantit alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineiston pistepilviaineisto. Laserkeilausmenetelmä tuottaa hyvin tarkkaa tietoa kohteensa pinnanmuodoista, ja menetelmän avulla voidaan paikantaa lähinnä erilaisia kuoppakohteita, kuten asumuspainanteita, tervahautoja ja hiilimiiluja tai isoja vallirakenteita. Historiallisen ajan kohteita etsittiin topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön, vuoden 1862 isonjaon karttojen sekä internetistä löytyvän historiallisen karttamateriaalin, kuten pitäjänkarttojen avulla. Alueesta laadittujen vanhimpien peruskarttojen avulla arvioitiin lähihistoriassa tapahtuneita maankäytön vaikutuksia arkeologisiin kohteisiin.

2.2 Tutkimushistoria

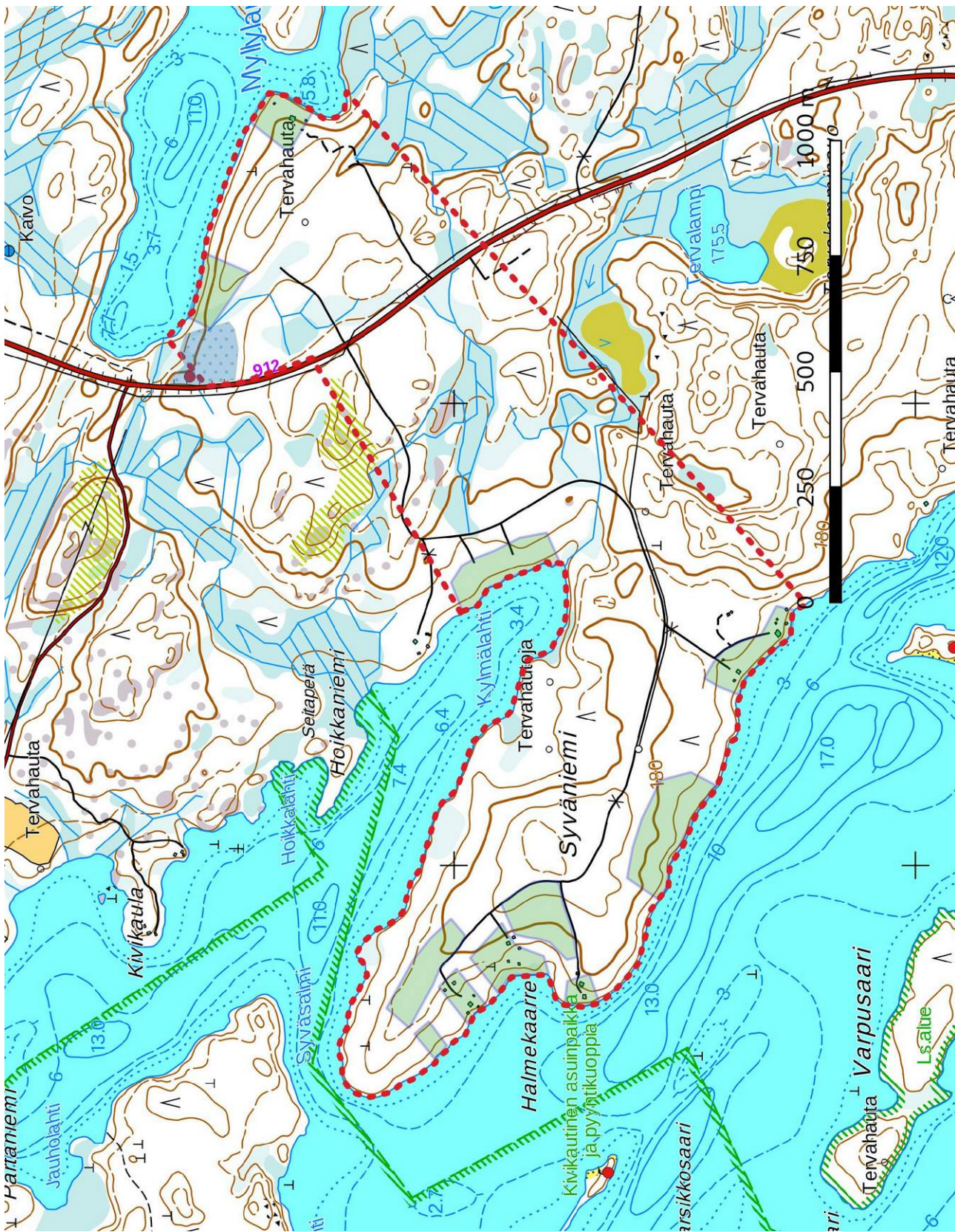
Lähialueella on tehty aiemmin kolme inventointia: Esa Suominen ja Vesa Laulumaa, Kuhmon kuntainventointi 1992, John Lagerstedt, Salpalinja, sotahistoriallisten kohteiden arkeologinen inventointi 2009 – 2012 ja Riikka Mustonen, Pohjois-Kuhmon metsätalousalueiden kulttuuriperintöinventointi 2012, Metsähallitus. KMO-hanke.

2.3. Maastoinventointimenetelmä

Yleistä:

Maastossa arvioidaan kaikki suunnittelualueet ja tarkemmin ne alueet, jotka esiselvityksen perusteella osoittautuvat relevanteiksi löytää uusia muinaisjäännöksiä. Tähän sisältyy mm. laserkeilausaineistoon perustuvien havaintojen tarkastamista. Inventointi perustuu pääosin silmänvaraisiin pintahavaintoihin. Uusia muinaisjäännöksiä etsitään mm. maanpinnan korkeussuhteiden, maaperän ja poikkeavan kasvillisuuden perusteella. Erityistä huomiota kiinnitetään tunnettujen muinaisjäännöskohteiden ympäristöihin. Mahdollisten kulttuurikerrosten toteamiseksi ja rakenteiden iän (resentti < > muinaisjäännös) sekä tarkoituksen selvittämiseksi tehdään n. 30 x 30 cm:n kokoisia koekuoppia ja kairauksia käsikairalla. Havaitut muinaisjäännöskohteet valokuvataan ja niiden ympäristöstä kirjataan maasto- ja maisemaselvityksiä sekä mahdolliset taustatiedot. Muinaisjäännösten sijainti mitataan gps-paikantimella, jonka tarkkuus on n. +/- 3-6 m. Paikkatietohallintaan käytetään QGIS 2.10. -ohjelmaa ja GrassGIS 7.0 -ohjelmaa lidar-pistepilviaineiston käsittelyssä ja terrain-analyysissä.

Syväniemen rantakaava-alue tarkastettiin pääosin pintahavainnoimalla. Suunniteltujen uusien korttelien alueilla tehtiin joitakin koepistoja ja lähinnä tervahautojen ympäristössä tarkastettiin maannosta myös kairamalla. Inventoidut alueet on merkitty kartalle 5 sivulla 6.

Kartta 2. Yleiskartta, kaava-alueen rajausta punaisena katkoviivana, m-j-rekisteriin merkityt kohteet pieninä punaisina pisteinä. Suunnitellut Ra- ja RM-alueet on merkitty vihreänä alueena (alueet on digitoitu isomassa mittakaavassa olevalle karttapohjalle, ja siten rajausta ei ole aivan tarkka). Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

Kartta 3. Ortokuva, kaava-alueen rajaus punaisena katkoviivana. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 11/2019.
>wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

3. Geologia, topografia ja maisema

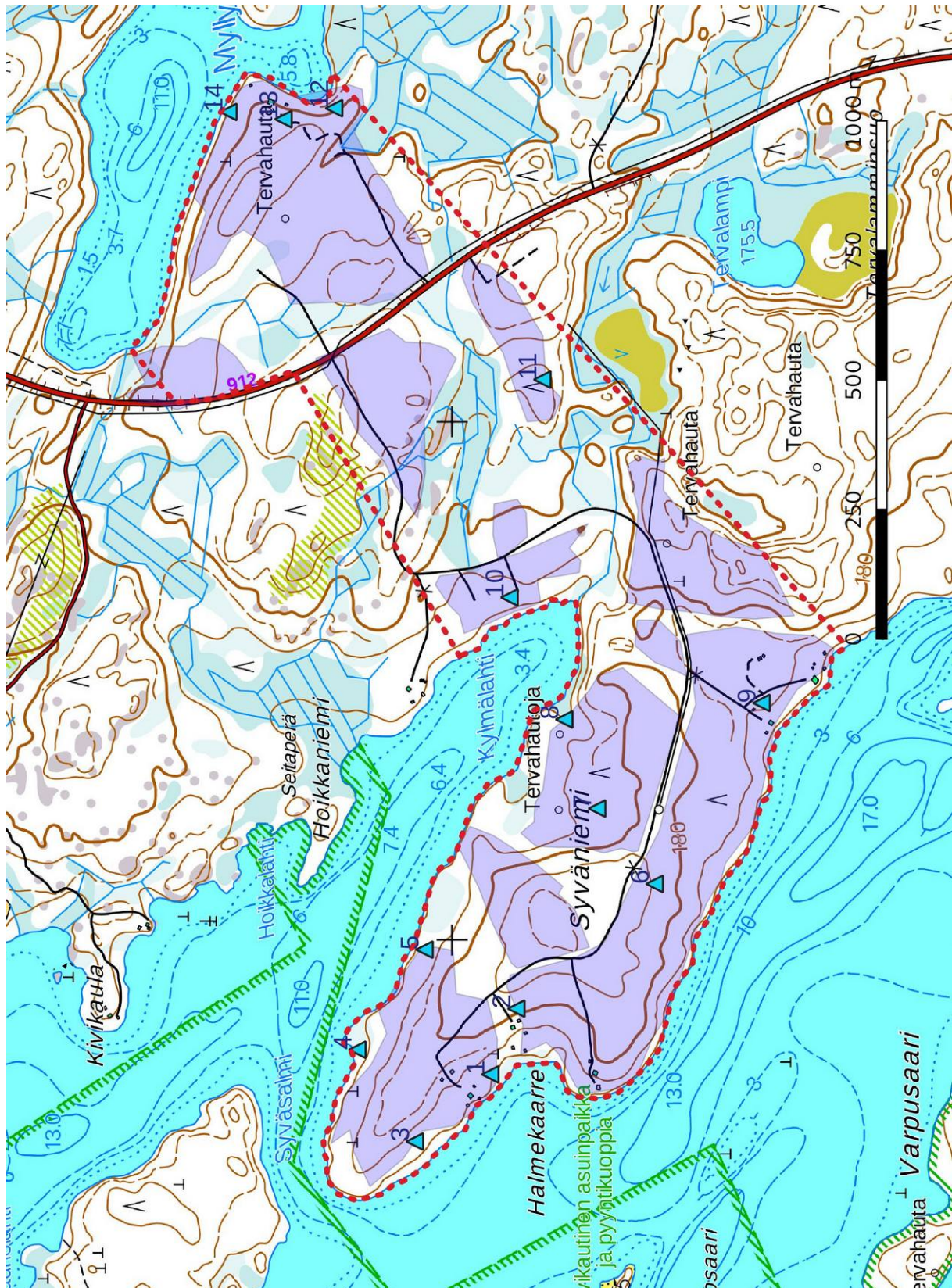
Alueeseen sisältyy idästä Lentuaan pistävä niemi sekä sitä koilliseen ulottuva kaistale Myllylammelle asti. Syväniemen keskiosassa on kaakko-luodesuuntainen leveä soraharjanne. Rannat ovat pääosin karkeaa huuhtoutunutta kivikkoa, osa rannoista on soistunut. Lentua on säännöstelemätön järvi. Niemen itäpuolella on melko soistunut pohjamoreenialue, jolla on muutama kallionyppylä. Myllylammen eteläpuolella on kaakko-luodesuuntainen paikoitellen jyrkkärinteinen soraharjanne. Alue on pääosin metsätalouskäytössä. Syväniemen keskiosassa on uusia laajoja avohakkuualueita. Kaavan koillispäässä Myllylammen eteläpuoleisella rinteellä on kunnostettu vapaa-ajan asuinrakennus ja vanhoja sivurakennuksia.

Kartta 4. 2 m-DEM korkeusmalli, kaava-alueen rajausta punaisena katkoviivana. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto 11/2019. Vesialueet VPD 2.

4. Valokuvat ja maastokuvaukset

Kartta 5. Kuvauspaikat 1-14 turkoosina kolmiona, inventoidut alueet vaaleanviolettina. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

Kuva 1. Halmekaarten lahti kuvattu etelään. Kivikkoinen rantavyöhyke.

Kuva 2. Syväniemen soraharjanteen lounainen rinne, kuvattu etelään.

Kuva 3. Loma-asunto kortteli niemen kärjen tuntumassa. Kuvattu etelään.

Kuva 4. Syväsalmea kuvattu pohjoiseen.

Kuva 5. Syväniemen pohjoisranta kuvattu itäkaakkoon.

Kuva 6. Syväniemen keskiosan etelärinne kuvattu etelään Varpusaaren suuntaan, RA-korttelialue, avohakattu.

Kuva 7. Syväniemen soraharjanne kuvattu itäkoilliseen. Alue on avohakattu ja kevyesti muokattu.

Kuva 8. Syväniemen pohjoinen rantatörmä Kylmälahdelle koilliseen kuvattuna.

Kuva 9. RA-kortteli Syväniemen etelärannalla, kuvattu etelään.

Kuva 10. Kylmälahden koillispuolinen korttelialue. Kivikkoinen moreenirinne, kuvattu luoteeseen.

Kuva 11. Syväniemen itäpuolinen tasainen pohjamoreeni-alue, taimikko.

Kuva 12. Soraharjanteen itäpää Myllylammen eteläpuolella, kuvattu koilliseen Myllylammen suuntaan.

Kuva 13. Vapaa-ajan rakennuksia Myllylammen eteläpuolella.

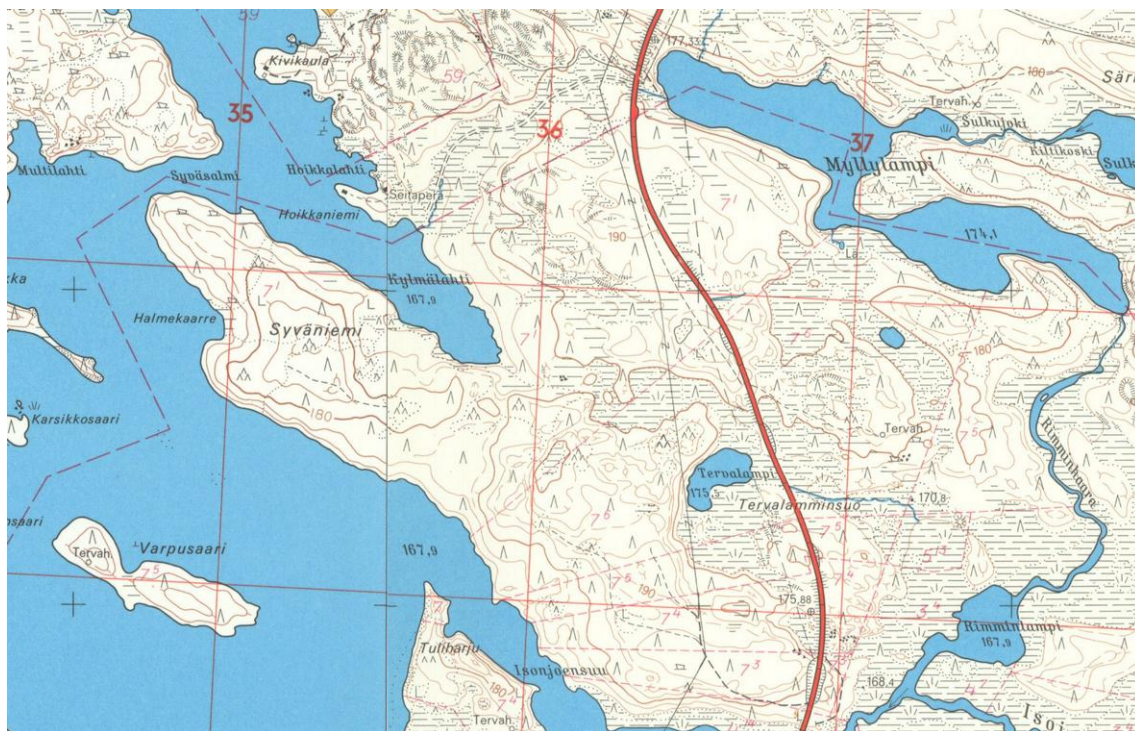

Kuva 14. Soraharjanteen pohjoisrinne Myllylammen eteläpuolella. Harvennettua nuorta kasvatusmetsikköä.

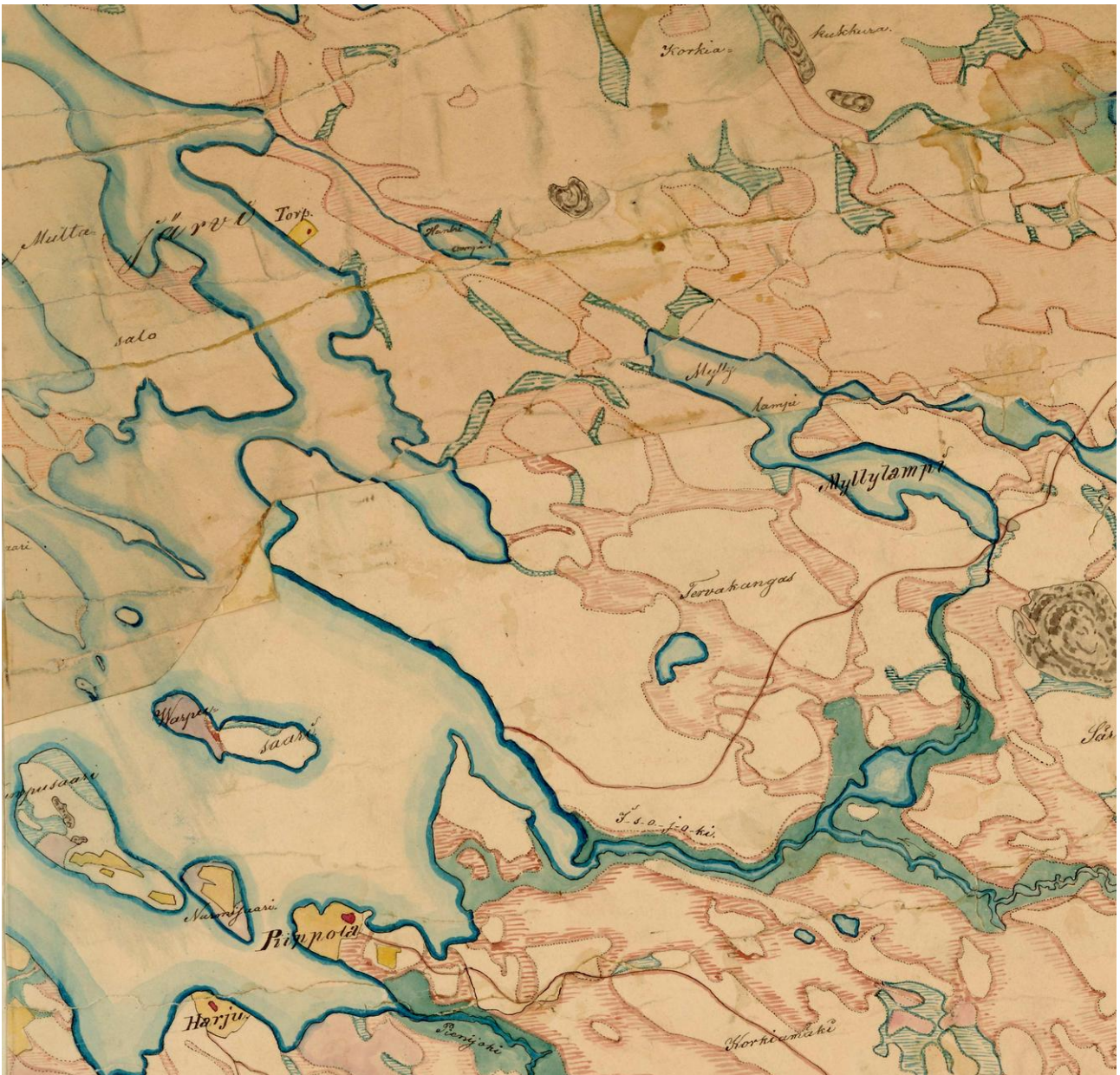
5. Alueen aiempi maankäyttö

Kivikautinen asutus keskittyi isompien vesistöjen, tässä tapauksessa Lentuan- rannoille, ja erityisesti hiekkaisille saarille. Kaava-alueen lähellä, n. 350 m Syväniemen Halmekaarresta lounaaseen, sijaitsee *Tuliharjun* kivikautinen asuinpaikka (mj-tunnus 290010259) ja *Multipakan* kivikautinen asuinpaikka (mj-tunnus 290010258), jonka luoteispuolella on myös kolmen kuopan muodostama pyyntikuoppajono. Muihin esihistoriallisiin jaksoihin ajoittuvia löytöjä ei ole tiedossa lähialueilta.

Kohdealueen historiallisen tai uuden ajan asutuksesta ei ilmeisesti ole viitteitä. Vuoden 1849-51 pitäjänkartalle (sivulla 10) on merkitty 1,5 – 2 km etelään Piippolan (nyk. Saari) ja Harjun talot sekä noin 1 km pohjoiseen torppa (nyk. Hanhelan tai Peltolan talo). Myllyojan laskuojaan Rimmihaaran yläosaan on merkitty mylly. Vuoden 1975 topografiselle kartalle ei ole merkitty rakennuksista kohdealueelle tai sen lähistölle.

Kartta 6. Ote vuoden 1975 topografisesta kartasta 4413 09 ja 4413 12 (yhdistetty).

Kartta 7. Ote vuoden 1849-51 pitäjänkartasta (C.P. Majalin). Kartta: Arkistolaitos.

6. Tulokset

Inventoinnissa kartoitettiin 8 uutta muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki tervahautoja ja yksi kulttuuriperintökohde (kohde 9 *Syvälampi* 3 tervahautoa). Lisäksi tarkastettiin yksi tunnettu kulttuuriperintökohde/sotahistoriallinen kohde (kohde 10 *Hanhilampi*, taistelukaivannot, tunnus 1000019868).

Tämän hetken tiedon mukaan suunnittelulla kaavalla voisi olla vaikutusta kohteeseen 1 *Halmekaarre* tervahauto, joka sijaitsee korttelin alueella sekä kohteeseen 10 *Hanhilampi* taistelukaivannot, jonka aluerajauksen tuntumassa sijaitsee kortteli.

Lestijärvellä 27.12.2019

Hans - Peter Schulz

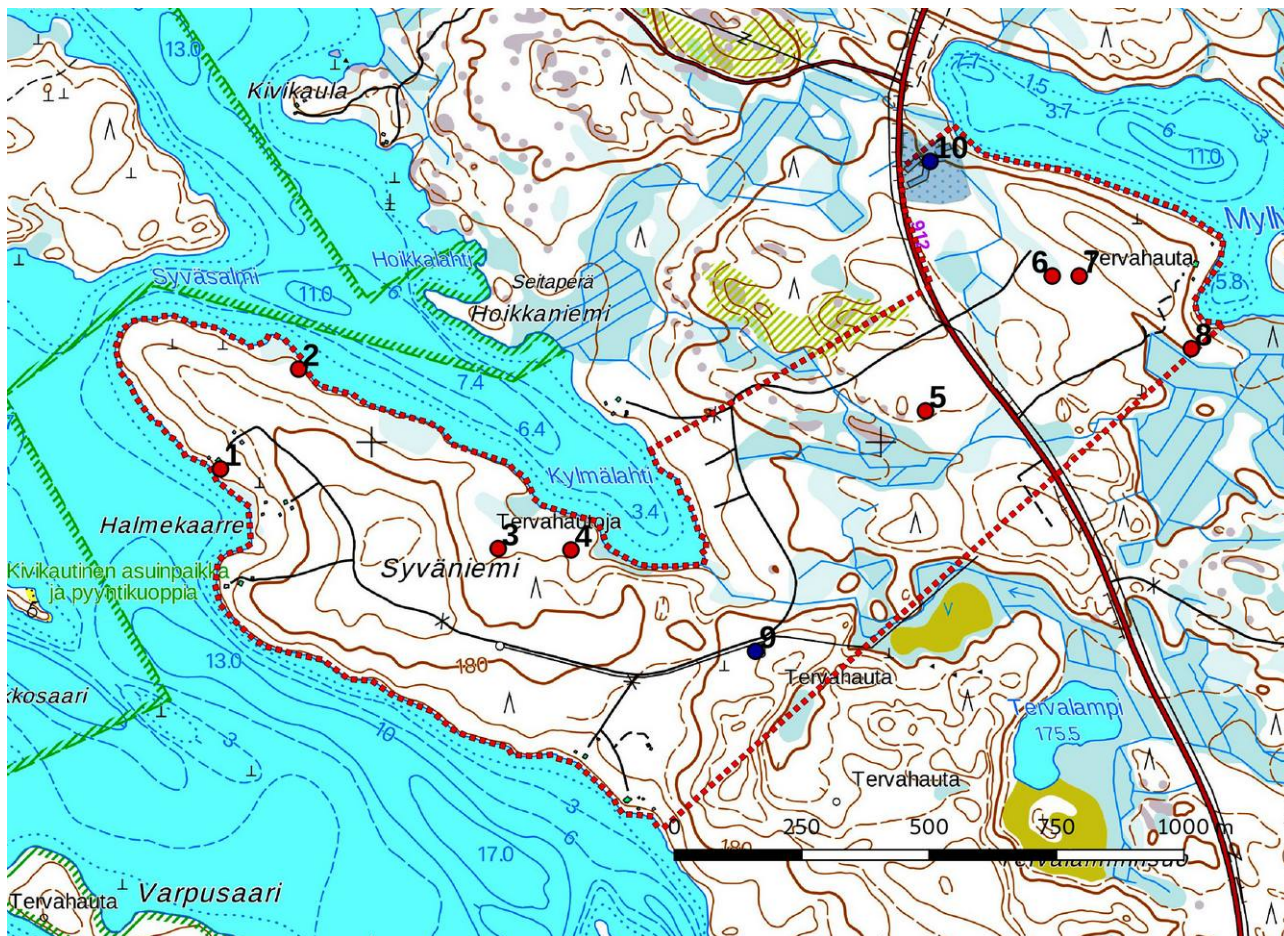
Hans-Peter Schulz

Jaana Itäpalo

Jaana Itäpalo

7. Yleiskartta kohteet

Kartta 8. Kohteet. Muinaisjäännöskohteet 1-8 punaisena ympyränä, kulttuuriperintökohteet 9 – 10 sinisenä ympyränä; kohteen 10 aluerajaus sinisenä, taistelukaivannot viivana. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

8. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status
1. Halmekäärre	12	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
2. Syväsalmi	13	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
3. Syväniemi 1	14	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
4. Syväniemi 2	15	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
5. Tervälampi pohjoinen	16	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
6. Myllylampi länsi 1	17	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
7. Myllylampi länsi 2	18	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
8. Myllylampi länsi 3	19	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	U
9. Syväniemi 3	20	Työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat	uusi aika	1	KP
10. Hanhilampi	21	Puolustusvarustukset / taistelukaivannot	uusin aika		KP

Taulukko. Status: U uusi muinaisjäännöskohde/löytöpaikka, MJ tunnettu muinaisjäännöskohde, KP kult-tuu-riperintökohde.

9. Kohdekuvaukset

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 09
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126947 I: 634703
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 170 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee mökin pihapiirissä tasanteella noin 10 metrin etäisyydellä rannasta. Haudan halkaisija on 14 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu lounaaseen järvelle päin, ja siihen on tehty kellari. Vallin päällä kasvaa nuorta puustoa ja jonkin verran katajaa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla voi olla vaikutusta kohteeseen, alue on merkitty RA-alueeksi; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta halssin suuntaan, ja halssiin tehty maakellari. Kohteet 1 ja 2. MML:n peruskarttarasteri 1:20000, 11/2019.

2. Syväsalmi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 09
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127143 I: 634857
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 171 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee Syväsalmen eteläpuolella matalan törmän yläpuolella n. 15 m rannasta. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu koilliseen järvelle päin, se on sortunut.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu pohjoiseen.

Kohteet 1 ja 2 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

3. Syväniemi 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 09
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126791 I: 635248
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 174 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee leveän soraharjanteen loivalla pohjoisrinteellä avohakkuualueen länsireunassa. Haudan halkaisija on 18 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu pohjoiseen, sen pituus on 4 m, se on sortunut. Vallin päällä kasvaa eri-ikäistä puustoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu länteen.

Kohteet 3 ja 4 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

4. Syväniemi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126788 I: 635391
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 174 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

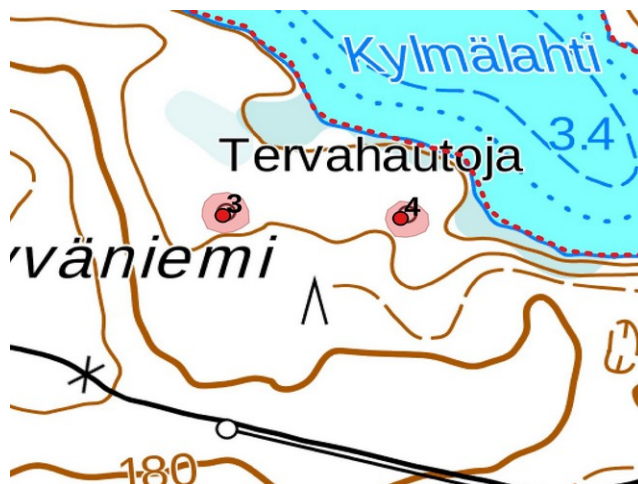
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee leveän soraharjanteen loivalla pohjoisrinteellä korkean törmän länsipuolella. Haudan halkaisija on 17 m ja kuopan syvyys on 0,9 m. Halssi suuntautuu koilliseen, sen pituus on 7 m, se on sortunut. Vallin päällä kasvaa eri-ikäistä puustoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahaudan halssi kuvattu lounaaseen.

Kohteet 3 ja 4 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

5. Tervalampi pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127061 I: 636087
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 188 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee tasaisella rämeisellä pohjamoreenialueella. Haudan halkaisija on 11 m ja kuopan syvyys on 0,5 m. Halssi suuntautuu etelään, sen pituus on 3 m, se on sortunut. Alueen puusto on taimikkkoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu etelään.

Kohde 5. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

6. Myllylampi länsi 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127326 I: 636336
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 183 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

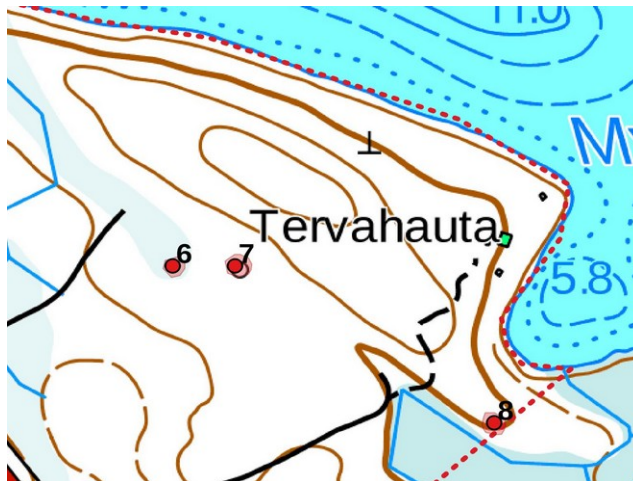
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee soraharjanteen lounaispuolella. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,5 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, sen pituus on 4,5 m, se on sortunut. Kuiva kangas, taimikkoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu länteen.

Kohteet 6 - 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

7. Myllylampi länsi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127325 I: 636389
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 183 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

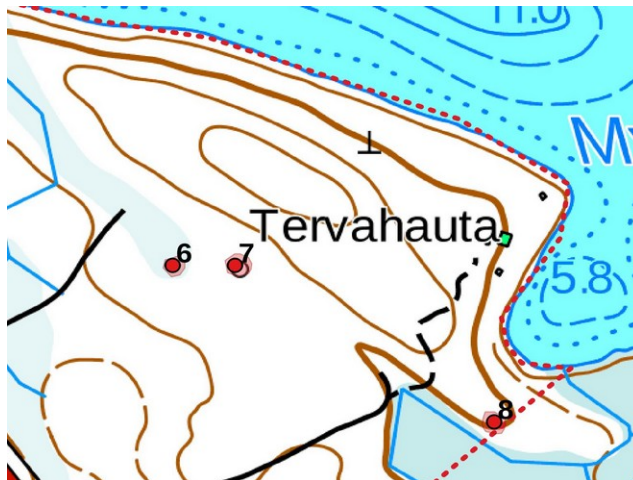
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee soraharjanteen lounaispuolella. Haudan halkaisija on 14 m ja kuopan syvyys on 0,7 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, sen pituus on 3,5 m, se on sortunut. Kuiva kangas, taimikkoa.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu koilliseen.

Kohteet 6 - 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

8. Myllylampi länsi 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127183 I: 636609
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 181 m
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

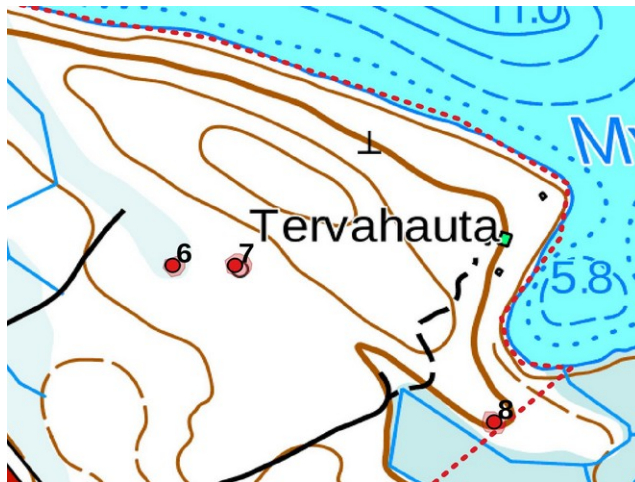
Kuvaus:

Tervahauta sijaitsee soraharjanteen kaakkoispäässä törmän yläpuolella. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,5 m. Halssi suuntautuu kaakkoon, se on sortunut. Kuiva kangas, nuorta kasvatusmetsikköä.

Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; sm-merkintä, aluerajaus.

Tervahauta kuvattu kaakkoon.

Kohteet 6 - 8. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.

9. Syväniemi 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7126590 I: 635754
Tyypin tarkenne	tervahaudat	N2000	Z 185 m
Ajoitus yleinen	resentti	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne			
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahauta on käytössä, siinä poltetaan jälkien perusteella edelleen tervaa. Haudan halkaisija on 9 m ja kuopan syvyys on 0,8 m. Halssi suuntautuu länteen. Ympäristö on tasoitettu, ja lähistöllä on myös muuta toimintaa, kuten puun sahausta ja varastointia. Epäselväksi jäi se, onko tervahauta tehty vanhaan pohjaan.

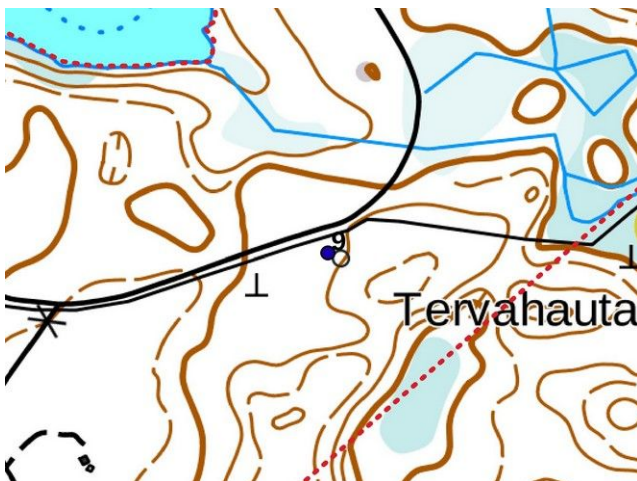
Vaikutusten arvio: Kaavalla ei ole vaikutusta kohteeseen; s-merkintä, piste. Aluerajausta ei tehty, koska kohde on käytössä sekä paikkaan liittyvän muun toiminnan takia.

Yleiskuva työ- ja puuvarastointialueesta etelään.

Tervahaudan juoksutusputki.

Kohde 9 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,11/2019.

10. Hanhilampi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000019868	TM35-lehtijako	Q5423R
Laji	Kulttuuriperintökohde / sotahistoriallinen kohde	Vanha yleislehtijako	4413 12
Tyyppi	puolustusvarustukset	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7127550 I: 636096
Tyyppin tarkenne	taistelukaivannot	N2000	Z 175 - 183 m
Ajoitus yleinen	Uusin aika	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	2. maailmansota		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset	2011 John Lagerstedt inventointi 2012 Riikka Mustonen inventointi		

Kuvaus: rekisteriportaali: Kohde on osa Salpalinjaan kuuluvaa puolustusketjua. Se sijaitsee Lentuanjärven itäpäässä, Hanhilammen ja Myllylammen välisellä kannaksella, Lentiirantien molemmiin puolin. Kohteessa on taisteluhautaa ja tuliasemia. Kohteen pohjoisosassa on nelirivinen panssarivaunun kiviaste sekä maahan kaivettua kaivantoestettä. Myllylammen ja Särkisen etelärannoilla on karttatietojen perusteella kenttälainnoitteita. Alueita ei ole tutkittu maastossa.

Alue tarkastettiin vuoden 2012 inventoinnissa. Paikalla on länsiluode - itäkaakko -linjaan aseteltuja pystyiviä. Kivet ovat 4-5 rivissä, noin 0,5-2 metrin päässä toisistaan. Kivet on ainakin pääosin otettu ympäristöstä. Maasto on kivinen ja lähistöllä on ehkä kivien otosta syntyneitä kuoppia. Kivet näyttävät pääosin työstämättömiltä luonnonkiviltä. Kivistä tehty panssarieste jatkuu juoksuhautana.

2019: Kohde oli ennallaan. Juoksuhautojen sijainti mitattiin tarkemmin. Aluerajaukseen ei tehty muutoksia.

Vaikutusten arvio: Kaavalla voisi olla vaikutusta kohteeseen, kortteli ulottuu kohteen aluerajauksen reunaan asti; s-merkintä, aluerajaus.

Juoksuhautaa alueen keski- ja pohjoisosassa.

Kohde 10 . MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 11/2019.
Aluerajaus sinisenä, taistelukaivannot viivana.

10. Aineistoluettelo

Arkistoaineisto:

Kansallisarkisto: F56:3/1-92 Lentua; Storskifteskarta över hemmanen Nr 1-26 och kronojorden, protokoll, delningsinstrument, råläggningsbeskrivning och utbrytningsinstrument över kronojorden, Kalliojärvi delningslag.

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpaineitutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit
arkeologia, Kuhmo
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_raportti_list.aspx